

Streszczenie

Wędkarstwo to popularna na całym świecie forma rekreacji oraz zjawisko społeczno-gospodarcze. Jest to silnie sprzężony system społeczno-ekologiczny, w którym wędkarz stanowi integralny element środowiska przyrodniczo-geograficznego, wchodząc w interakcje z naturą i czerpiąc określone korzyści z tej relacji. Takie postrzeganie tej aktywności jest bezpośrednim nawiązaniem do koncepcji usług ekosystemowych, a samo wędkarstwo jest uznawane za jedną z ważniejszych usług ekosystemów wodnych.

Na podstawie zidentyfikowanych w literaturze luk badawczych, głównym celem pracy doktorskiej była identyfikacja społeczno-ekonomicznych i środowiskowych uwarunkowań współczesnego wędkarstwa śródlądowego, a także określenie relacji wędkarstwa ze środowiskiem przyrodniczo-geograficznym wobec koncepcji usług ekosystemowych, wraz ze wskazaniem możliwości i kierunków zarządzania współczesnym wędkarstwem.

W pracy wykorzystano metodę sondażu diagnostycznego. Dane pochodziły z dwóch kwestionariuszy ankiet. Pierwsza z ankiet dotyczyła potrzeb motywacyjnych, druga zaś zmian zachowań i preferencji podczas pandemii COVID-19. Oba kwestionariusze zawierały także zestaw jednobrzmiających pytań o społeczno-ekonomiczną charakterystykę uczestników badania oraz ich zaangażowanie i preferencje wędkarskie. W badaniach użyto następujących procedur statystycznych: eksploracyjna analiza czynnikowa, analiza redundancji, analiza regresji porządkowej, niemetryczne skalowanie wielowymiarowe, testy istotności statystycznej, test rzetelności oraz analiza drzew klasyfikacyjnych.

Współczesne wędkarstwo jest silnie umotywowane potrzebą obcowania z naturą, niezależną od charakterystyk społeczno-ekonomicznych oraz zaangażowania w wędkarstwo. Ważne okazały się również potrzeby przeżywania emocji oraz samorealizacja. Więzi społeczne były istotne tylko dla części środowiska wędkarskiego (np.: kobiet, wędkarzy młodszych oraz zrzeszonych). Potrzeby motywacyjne i preferencje wędkarzy w większym stopniu są wyjaśniane przez wskaźniki zaangażowania niż czynniki społeczno-ekonomiczne i demograficzne. Relacja wędkarstwa ze środowiskiem przyrodniczym jest uzależniona od zachowań specjalizacyjnych i preferencji połowowych wędkarzy, zaś te w niewielkim zakresie są determinowane czynnikami socjoekonomicznymi i demograficznymi. Brak specjalizacji w największym stopniu jest powiązany z negatywnym oddziaływaniem wędkarstwa na środowisko przyrodnicze i ekosystemy wodne. Pandemia COVID-19 uwypukliła pozytywny wpływ współczesnego wędkarstwa na odczucie redukcji stresu. Dotyczy to zwłaszcza społeczności wędkarskiej, która realizuje nasiloną potrzebę wysycania pozarodzinnych więzi społecznych. Współczesne wędkarstwo korzysta głównie z kulturowych usług ekosystemowych, co należy kojarzyć z postawami i preferencjami przynajmniej 2/3 społeczności wędkarzy, w tym głównie o zidentyfikowanych potrzebach zrzeszania się i wysycania pozarodzinnych więzi społecznych, a także preferujących aktywność w środowisku jezior. Uzasadnione jest inicjowanie powstawania wyspecjalizowanej społeczności wędkarskiej i skupianie jej wokół łowisk gwarantujących zadowalający poziom zaspokojenia potrzeb przy korzystnej relacji kosztów poniesionych na ich realizację. Zrzeszeni uczestnicy wędkarstwa, w poczuciu udziału we wspólnocie i odpowiedzialności za stan własnego łowiska, mogą proponować rozwiązania edukacyjne i organizacyjne, wpływające pozytywnie na zasoby i stan ekologiczny wód.

Słowa kluczowe: rekreacja wędkarska, motywacja, specjalizacja rekreacyjna, usługi ekosystemowe, COVID-19